

Skildring av Mariestad

Återutgivning av text från 1884

En publikation från
e-boksbiblioteket.se

Skildring av Mariestad.
Återutgivning av text från 1884

Redaktör Mikael Jägerbrand

ISBN 978-91-7757-613-6

Copyright © 2020 Mikael Jägerbrand / Virvelvind Förlag, Lysekil.

Den här e-boken ges ut av E-boksbiblioteket Förlag (imprint)

Mer info: www.e-boksbiblioteket.se

Förord

I den här e-boken får du en spännande inblick i hur man såg på staden Mariestad i slutet av 1800-talet.

På den här tiden ogillade man medeltidens gytter av gator och man hyllar därför Mariestad som ”en täck stad med regelbundna gator” och ”ett helt kvarter af prydliga hus”.

Den korta texten innehåller beskrivningar av de viktigaste byggnaderna och stadens kungliga historia.

Den här texten publicerades ursprungligen år 1884 i tidskriften ”Läsning i hemmet för hvar dag i året. Illustrerad svensk familjebok” med rubriken ”Mariestad”.

Texten publicerades anonymt.

Eftersom den här texten skrevs på 1800-talet så innehåller den mått, ord och personer som inte är så bekanta i dag. Därför har vi kompletterat originaltexten med en kortfattad ordlista.

Skildring av Mariestad år 1884

Den här texten publicerades ursprungligen år 1884 i tidskriften "Läsning i hemmet för hvar dag i året. Illustrerad svensk familjebok" med rubriken "Mariestad". Texten publicerades anonymt.

Denna stad ligger, såsom bekant är, vid Tida-åns utlopp i Venern, högt, sundt och med natursköna omgifningar. Från kyrkogården omkring stadens vackra kyrka har man en vidsträckt och målerisk utsigt öfver Venern och dess grönklädda stränder samt den omkring en half mil från staden sig i sjön utbredande, långsträckta ön Thors-ö. Mariestad, en täck stad med regelbundna gator, har på de senare decennierna blifvit tillbyggd med ett helt kvarter af prydliga hus, bland hvilka dess stora hotell invid nya torget är riktigt stilfullt. Staden står ock genom Mariestad—Moholmsbanan i förbindelse med Vestra stambanan och tyckes äfven i andra afseenden vara stadd i framåtskridande. Förenadt med staden medelst en bro, prunkar på en holme i Tidans det särdeles vackra landshöfdingeresidentset Marieholm, numera tillbyggt, så att det ter sig riktigt slottslikt, der det, med en af höga poplar vaktad, rymlig gårdsplan framför sig,

på öfriga sidor omslutes af en blomsterrik trädgård, denna senare omslingrad af åns båda glittrande silfverband. Å en invid de utmed den leende åbrädden, mellan lummiga träd fortlöpande sidogångarne, är upprest en stor stenhäll, å hvilken läses, under konung Carl XI:s krönte namnchiffer, en så lydande inskrift:

»Anno 1583 funderades Konungsgården Marieholm och Mariestad medh denne trägården af högl. i åminnelse Kong Karl den nionde. Anno 1684 d. 24 April bygdes een deel Kungsgården och ladugården Marieholm aldeles å nyo. A:o 1685 gjordes denna trägården aldeles uthi een ny regulär form som han nu är, hvilka bygningars och trägårdhs reparation förrettades uthi Landshöfdingens Welborne H:r Peder Örneklous tydh.»

Mariestad, som fått sitt namn efter Hertig Carls gemål, Maria af Pfaltz, erhöill ock af henne sitt vapen. Dervid skall hafva tillgått sålunda, att, då den nya stadens honoratiores uppvaltade hertiginnan och begärde, att hon täcktes bestämma stadens blifvande vapen, Maria, som stod vid ett af de mot ån vettande fönstren, der en oxer just då sam öfver, pekande dit ut, svarade: »Det der kan ju bli stadens vapen!» Och detta är än i dag: en ström med en simmande oxer.

Den 9:de sistlidne Oktober firades i Mariestad, med anledning af stadens trehundraåriga tillvaro, en högtidlig sekularfest, hvarvid särskilda uttryck af vördnad och tacksamhet egnades minnet af Carl den Nionde, på hvilkens graf i Strengnäs domkyrka ock då nedlades en från Mariestad ditsänd minneskrans.

Om stadens kyrka, hvilken, liksom i verkligheten, äfven å närstående lilla teckning intager en i ögonen fallande, framstående plats, heter det i Sv. Konvers.-Lexikon:

Stadskyrkan grundlades 1593 och byggnaden fulländades 1602;

den invigdes 1625 och kallades Maria, afbrann tillika med staden 1693, men blef genom Carl XI:s frikostighet åter upprättad. Den var ifrån början och till 1646 domkyrka för den superintendentia, som hertig Carl stiftade af Vermland, samt Wadsbo och Walla härader i Vestergötland. — Kyrkan lærer vara en ibland de första i riket, der man öfvergifvit det göthiska byggnadssättet, med pelare under hvalfven; hon täflar i skönhet och storlek med de förnämsta i riket.

Mariestad.

Viktiga ord och personer

Hertig Karl.

Karl den nionde.

[1550–1611] Karl var kung av Sverige från 1604 till sin död 1611. Var son till Gustav Vasa, bror till Johan III och halvbror till Erik XIV. Var inblandad i flera maktstrider och lät avrätta ett stort antal fiender inom adeln. Var också inblandad i fyra olika krig, bland annat mot Ryssland, Danmark och Polen. Hans namn skrivs i dag oftast Karl IX.

Carl XI.

[1655–1697] Blev svensk kung vid 5 års ålder 1660 under namnet Karl XI, men tog inte tronen i besittning förrän 1672. Gjorde omfattande insatser för att återupprätta svenska armén och flottan. Tog också initiativet till en centralisering av den svenska staten. Var också ansvarig för den försvenskning som genomfördes i de tidigare danska delarna av riket.

Maria af Pfaltz.

[1561–1589] Tysk adelsdam. Svensk prinsessa och hertiginna av Södermanland. Gifte sig med hertig Karl i maj 1579. Staden Ma-

riestad har fått sitt namn efter Maria.

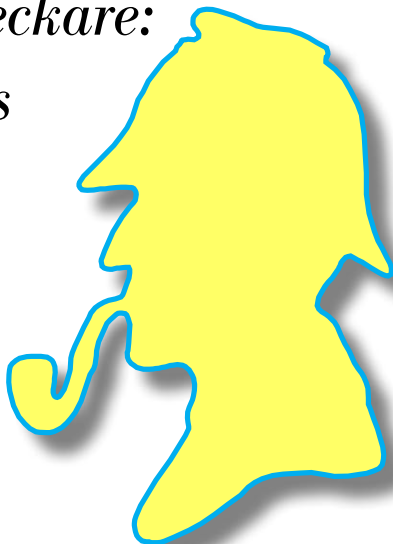
Örneklou, Peder.

[ca 1630–ca 1710] Svensk militär, ämbetsman och politiker. Deltog i flera avgörande slag, bland annat vid Köpenhamns belägring 1659 och slaget vid Lund 1676. Var riksdagsledamot och landshövding i bland annat Skaraborg och Ösel.

*Om du gillade den här e-boken
så kolla in våra deckare:*

- *Sherlock Holmes*
- *Filip Collin*
- *Leo Carring*
- *Asbjörn Krag*
- *Auguste Dupin*
- *Dick Donovan*

Mer info: www.klassiskadeckare.se